

Kwaliteit van het werk in Europees perspectief

Tien dimensies in één dataset

Tijdens het Belgisch voorzitterschap (Top van Laken, 2001) werd de kwaliteit van het werk als thema toegevoegd aan de Europese Werkgelegenheidsstrategie (EWS). De horizontale doelstelling luidt als volgt: "Teneinde de arbeidsparticipatie te verhogen, sociale cohesie en sociale vooruitgang te verbeteren, het concurrentievermogen, de productiviteit en de werking van de arbeidsmarkt te verbeteren, streven de lidstaten ernaar dat beleidsmaatregelen in het kader van de vier pijlers van de EWS bijdragen tot het behoud en de verbetering van de kwaliteit van het werk. Nagedacht zou moeten worden over de kenmerken van de baan alsook over de bredere context van de arbeidsmarkt." (Van Wichelen, 2001). Deze twee aandachtspunten, de kenmerken van de baan en de bredere context van de arbeidsmarkt, werden in tien concrete sleutelindicatoren geoperationaliseerd.

Kwaliteit van het werk, tiendimensioneel ontrafeld

In samenwerking met het Federale Wetenschapsbeleid heeft de FOD WASO (Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg) in het kader van het Agoraprogramma een dataset ontwikkeld met een vijftigtal indicatoren in tien thema's. Voor de wetenschappelijke onderbouw van de dataset en de commentaar werd beroep gedaan op het Point d'Appui Travail-Emploi-Formation (ULB) en het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming.

Het binnen de EWS multidimensioneel gedefinieerde begrip 'Kwaliteit van het Werk'¹ is in deze dataset uitgewerkt in tien sleutelindicatoren:

1. *intrinsieke kwaliteit van het werk* bekijkt gegevens over loopbaan- en loonevolutie;
2. *vaardigheden, levenslang leren en loopbaanontwikkeling* bekijkt de posities van laag- en hogeschoolden en de deelname aan opleiding;
3. *gelijke kansen voor mannen en vrouwen* geeft een beeld van de arbeidsmarktsegregatie naar sekse;
4. *veiligheid en gezondheid op het werk* geeft informatie over de arbeidsgebonden risico's bij het werk;
5. *flexibiliteit en zekerheid* geeft informatie rond deeltijd- en tijdelijk werk;
6. *integratie op en toegang tot de arbeidsmarkt* bestudeert de verschillen in werkzaamheid naar geslacht en naar leeftijd;
7. *arbeidsorganisatie en het evenwicht tussen werk en privé-leven* bevat gegevens over het gebruik van loopbaanonderbreking en tijdskrediet;
8. *sociale dialoog en inspraak van de werknemers* geeft informatie over de sociale verkiezingen;
9. *verscheidenheid en non-discriminatie* bekijkt de positie van enkele risicogroepen op de arbeidsmarkt, meer bepaald allochtonen en arbeidsgehandicapten;
10. *algemene arbeidsprestaties en -productiviteit* bevat economische indicatoren.

Vooraf hebben de onderzoeksteams inventariserend en conceptueel studiewerk verricht rond deze

tien sleutelindicatoren: wat beoogt Europa met de indicator te meten? Welke databronnen op Europees of nationaal niveau bevatten bruikbare en adequate gegevens? Betreffen dit enquêtegegevens of administratieve data? Met welke periodiciteit zijn de gegevens eventueel beschikbaar? Over dit alles werd een interne technische onderzoeksnota uitgewerkt. Dit studiewerk bleek monnikenwerk, want voor heel wat van de indicatoren ontbraken en ontbreken nog steeds sluitende definities. Data, indien beschikbaar, bleken niet volledig alle dimensies van de voorgestelde indicatoren op adequate wijze in te vullen. En zoals vaker gebeurt, bleken surveydata en administratieve data nooit volledig dezelfde realiteit te meten. Hoewel het monitoren van de arbeidsmarkt in het kader van de EWS reeds kan bogen op flink wat jaren ervaring, blijft er toch nog heel wat structurerend en sturend werk op de plank en dient er nog heel wat geïnvesteerd te worden in de uitbouw van goede, internationaal vergelijkbare indicatoren en databanken.

Opbouw databestand

Het databestand, raadpleegbaar in Excel, bevat voor de tien sleutelindicatoren, voor zover beschikbaar, gegevens vanaf 1999 tot en met 2003 voor België (en zijn gewesten) en voor Europa (EU-25 en EU-15). Zowel administratieve bronnen als de geharmoniseerde Eurostat Labour Force Survey met de specifieke modules werden gehanteerd als bronbestand. Leeswijzers geven aan welke relevante boodschap uit de tabel kan afgeleid worden.

In het bestek van dit artikel is het onmogelijk de tien dimensies de revue te laten passeren. Om een idee te geven van de opbouw van de dataset (welke gegevens zijn beschikbaar) én de inhoud van de brochure, ontrafelen en becomingariëren we hier kort één indicator, met name verscheidenheid en non-discriminatie.

Deze indicator is én relevant voor het Belgische en Europese beleidsdebat én illustratief voor de rijkheid van de dataset, omdat dit thema benaderd werd vanuit verschillende invalshoeken en becijferd werd met behulp van een grote variëteit aan bronnen, zowel geharmoniseerde LFS-gegevens als ook administratieve brondata.

Verscheidenheid en non-discriminatie

Gelijke inschakeling op de arbeidsmarkt is een belangrijke indicatie van de kwaliteit van het werk en de werkgelegenheid. Binnen het Europese beleidsdiscours gaat er dan ook steeds meer aandacht uit naar dit thema. Volgens de Europese Werkgelegenheidsstrategie is het belangrijk dat alle werknemers op dezelfde manier worden behandeld, zonder discriminatie inzake leeftijd, handicap, etnische oorsprong, geloof of seksuele geaardheid. Daarnaast is een efficiënt doelgroepenbeleid ook een belangrijk en essentieel instrument voor het opkrikken van de algemene werkzaamheidsgraad. Het is immers vooral bij de zwakkere groepen op de Europese (en zeker ook de Belgische) arbeidsmarkt dat het aandeel werkenden nog aanzienlijk kan toenemen.

We illustreren dit thema aan de hand van de ongelijkheidsindicatoren onder de vorm van de generatiekloof, genderkloof, onderwijskloof en nationaliteitskloof. Deze indicatoren vergelijken respectievelijk de werkzaamheidsgraad van de 25-49-jarigen met die van de vijftigplussers (generatiekloof), de werkzaamheidsgraad van mannen tegenover vrouwen (genderkloof), deze van midden- en hogeschoolden met die van laaggeschoolden (onderwijskloof) en de werkzaamheidsgraad van EU-inwoners met deze van de niet-EU-inwoners (nationaliteitskloof). Op een analoge manier worden ook de werkloosheidskloven berekend. We bespreken de situatie in Europa en in België. Daarnaast bespreken we de specifieke positie van allochtonen op de Belgische arbeidsmarkt.

Ongelijkheidsindicatoren, het Europese verhaal

Tabel 1 geeft aan dat de werkzaamheidsgraad van de 25- tot en met 49-jarigen in EU-15 48% hoger ligt dan de werkzaamheidsgraad van 50- tot en met 64-jarigen. De generatiekloof (1,48) is dan ook de grootste kloof in EU-15. In het uitgebreide Europa (EU-25) is de generatiekloof zelfs nog iets groter (1,50). Op de tweede plaats komt de onderwijskloof. De werkzaamheidsgraad van midden- en hogeschoolden ligt 39% hoger dan de werkzaamheidsgraad van laaggeschoolden. Ook hier is de kloof iets groter in EU-25 (1,41). De seksekloof komt op de derde plaats in EU-15 (1,32) en tot slot bedraagt de nationaliteitskloof 1,27. In tegenstel-

ling tot de generatiekloof en de onderwijskloof zijn de sekse- en nationaliteitskloof kleiner in het uitgebreide Europa dan in EU-15. Alle kloven zijn sinds 2000 licht verkleind in EU-15. Enkel de generatiekloof kent een sterke verkleining (van 1,57 naar 1,48).

Bekijken we de kloven op basis van de werkloosheidsgraad (tabel 2) dan zien we een vergelijkbaar beeld wat betreft seksekloof, onderwijskloof en nationaliteitskloof, zij het dat deze laatste de grootste kloof is. In EU-15 ligt de werkloosheidsgraad van personen met een Europese nationaliteit 60% lager dan die van personen met een niet-Europese nationaliteit (0,40). In het uitgebreide Europa is de kloof iets kleiner (0,42). De opvallendste kloof is de generatiekloof. De werkloosheidsgraad van 25- tot en met 49-jarigen ligt namelijk 19% hoger dan die van 50- tot en met 64-jarigen (EU-15). In EU-25 gaat het om een nog groter verschil. Dit betekent dat ouderen een lage werkzaamheidsgraad hebben gecombineerd met een lage werkloosheidsgraad. Veel ouderen zijn bijgevolg inactief.

Ongelijkheidsindicatoren, het Belgische verhaal

Tabel 3 toont dat in België de achterstelling van ouderen het grootst is. De generatiekloof bedraagt in 2003 immers 1,85 (dit wil zeggen dat de werkzaamheidsgraad van personen tussen 25 en 49 jaar 85% hoger ligt dan de werkzaamheidsgraad van vijftigplussers). De ongelijke vertegenwoordiging van personen met een nationaliteit van buiten de Europese Unie komt op de tweede plaats. De nationaliteitskloof bedraagt 1,83. De onderwijskloof komt met 1,59 op een derde plaats. Deze drie kloven zijn een heel stuk groter in België dan gemiddeld in Europa. Dit betekent dat de achterstelling van ouderen, personen met een niet-Europese nationaliteit en laaggeschoolden groter is in België dan gemiddeld in Europa. De genderkloof ligt iets minder hoog en bedraagt 1,31 in België, wat overeenstemt met het Europese gemiddelde.

In Belgisch perspectief laat Vlaanderen vaak betere resultaten optekenen dan de andere gewesten. Dit is ook duidelijk het geval voor de onderwijskloof

Tabel 1.

Ongelijkheidskloven (werkzaamheidsgraad) (EU-15 en EU-25; 2000-2003)

	EU-15				EU-25
	2000	2001	2002	2003	2003
Seksekloof	1,37	1,35	1,33	1,32	1,30
Generatiekloof	1,57	1,54	1,51	1,48	1,50
Onderwijskloof	1,42	1,42	1,41	1,39	1,41
Nationaliteitskloof	1,30	1,27	1,27	1,27	1,25

Bron: Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WAV)

Tabel 2.

Ongelijkheidskloven (werkloosheid) (EU-15 en EU-25; 2000-2003)

	EU-15				EU-25
	2000	2001	2002	2003	2003
Seksekloof	0,70	0,74	0,77	0,80	0,82
Generatiekloof	1,09	1,12	1,17	1,19	1,24
Onderwijskloof	0,56	0,59	0,59	0,61	0,65
Nationaliteitskloof	0,41	0,39	0,41	0,40	0,42

Bron: Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WAV)

en de nationaliteitskloof op basis van de werkzaamheidsgraden (tabel 3). De ongelijkheid tussen laag- en hogergeschoolden is weliswaar ook hoog in het Vlaams Gewest (1,54), maar in de andere gewesten ligt deze indicator op een nog hoger niveau: 1,65 in het Wallonië en 1,73 in Brussel. De cijfers over de achterstelling van niet-EU-burgers laten een gelijkaardig beeld zien. In Europees perspectief scoren alle Belgische gewesten slecht, maar toch ligt deze indicator een stuk hoger in Wallonië (1,92) dan in Vlaanderen (1,78). In Brussel is de nationaliteitskloof ongeveer even groot als in Vlaanderen. Op de twee andere ongelijkheidskloven scoort Vlaanderen niet beter. De genderkloof verschilt nauwelijks tussen de gewesten (1,30 in Vlaanderen, 1,35 in Wallonië en 1,25 in Brussel). De achterstelling van ouderen is in Vlaanderen zelfs groter (generatiekloof van 1,98, wat betekent dat de werkzaamheidsgraad van 25-49-jarigen 98% hoger ligt dan de werkzaamheidsgraad van vijftig-plussers) dan in Wallonië (1,76) of Brussel (1,45).

De kloven op basis van de werkloosheid worden weergegeven in tabel 4. Ook hier geldt dat de onderwijskloof en de nationaliteitskloof in België groter zijn dan gemiddeld in Europa. De seksekloof ligt op ongeveer hetzelfde niveau als in Europa. De 'omgekeerde' generatiekloof is veel meer uitgesproken in België dan gemiddeld in Europa. De werkloosheidsgraad van 25- tot en met 49-jarigen ligt 89% hoger dan de werkloosheidsgraad van ouderen. In combinatie met een grotere generatiekloof op basis van de werkzaamheidsgraad in vergelijking met Europa, betekent dit dat België meer inactieve ouderen telt dan gemiddeld in Europa.

Tussen de gewesten is er een opvallend verschil wat de seksekloof betreft. In Vlaanderen (0,77) is de seksekloof groter dan in Wallonië (0,80). In Brussel kunnen we zelfs bijna spreken van een 'omgekeerde' seksekloof, hoewel het om een kleine kloof gaat. De werkloosheidsgraad van mannen ligt namelijk 1% hoger dan die van vrouwen. De

Tabel 3.

Ongelijkheidskloven (werkzaamheid) (België en de gewesten; 2000-2003)

	2000	2001	2002	2003
België				
Seksekloof	1,37	1,36	1,34	1,31
Generatiekloof	1,99	1,95	1,93	1,85
Onderwijskloof	1,57	1,61	1,61	1,59
Nationaliteitskloof	1,80	1,84	1,86	1,83
Vlaanderen				
Seksekloof	1,36	1,34	1,32	1,30
Generatiekloof	2,11	2,09	2,08	1,98
Onderwijskloof	1,55	1,57	1,55	1,54
Nationaliteitskloof	1,70	1,90	1,70	1,78
Wallonië				
Seksekloof	1,43	1,42	1,42	1,35
Generatiekloof	1,91	1,82	1,81	1,76
Onderwijskloof	1,61	1,64	1,66	1,65
Nationaliteitskloof	1,98	2,07	1,96	1,92
Brussel				
Seksekloof	1,26	1,31	1,28	1,25
Generatiekloof	1,51	1,56	1,48	1,45
Onderwijskloof	1,64	1,71	1,76	1,73
Nationaliteitskloof	1,80	1,68	1,96	1,76

Bron: NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

Tabel 4.

Ongelijkheidskloven (werkloosheid) (België en de gewesten; 2000-2003)

	2000	2001	2002	2003
België				
Seksekloof	0,64	0,77	0,74	0,82
Generatiekloof	1,74	1,83	1,61	1,89
Onderwijskloof	0,41	0,49	0,47	0,48
Nationaliteitskloof	0,19	0,20	0,18	0,21
Vlaanderen				
Seksekloof	0,47	0,76	0,69	0,77
Generatiekloof	1,39	1,34	1,12	1,49
Onderwijskloof	0,42	0,51	0,53	0,47
Nationaliteitskloof	0,14	0,14	0,15	0,16
Wallonië				
Seksekloof	0,68	0,71	0,68	0,80
Generatiekloof	2,00	2,69	2,36	2,37
Onderwijskloof	0,42	0,55	0,46	0,51
Nationaliteitskloof	0,25	0,22	0,21	0,25
Brussel				
Seksekloof	1,02	0,95	1,04	1,01
Generatiekloof	2,14	1,73	1,84	2,14
Onderwijskloof	0,40	0,40	0,42	0,45
Nationaliteitskloof	0,33	0,44	0,30	0,40

Bron: NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

'omgekeerde' generatiekloof is zeer groot in Wallonië en Brussel, terwijl het in Vlaanderen om een relatief kleine kloof gaat. De onderwijskloof ligt in de drie gewesten op ongeveer hetzelfde niveau. De nationaliteitskloof is zeer groot in Vlaanderen en kleiner in Wallonië en Brussel.

Positie van alloctonen op de Belgische arbeidsmarkt

De achterstelling van kansengroepen op de arbeidsmarkt is niet alleen een kwestie van de ongelijke verdeling van werk en niet-werk, we moeten ook oog hebben voor de kenmerken van die jobs en de aard van het werk. Een indicatie voor de aard van de job vinden we terug in de sectorale verdeling van de loontrekkenden. Tabel 5 toont de sectorale verdeling van de loontrekkenden naar nationaliteit. De cijfers zijn afkomstig van het Datawarehouse Arbeidsmarktgegevens.

We gebruiken de totale Datawarehousepopulatie als referentiepopulatie. Meer dan 90% hiervan heeft de Belgische nationaliteit. Gemakkelijkshalve spreken we over 'de Belgen'. De Belgen zijn goed verspreid over de verschillende activiteitensectoren. Het profiel van de loontrekkenden uit de buurlanden wijkt het minst af van dat van de Belgen, al zijn er een aantal verschillen. Ze zijn vooral sterk vertegenwoordigd in de tertiaire sector, en veel minder in de quartaire sector. De meeste andere nationaliteitsgroepen wijken sterk van af van de sectorale verdeling van de loontrekkende Belgen. Vooral in de sectoren advies en bijstand aan ondernemingen en personen, selectie en ter beschikkingstelling van personeel, industriële reiniging, land- en tuinbouw en horeca zijn de meeste buitenlandse nationaliteitsgroepen oververtegenwoordigd. In de quartaire sector zijn ze daarentegen slechts zeer beperkt aanwezig. Daarnaast zitten sommige nationaliteitsgroepen geconcentreerd in enkele activiteitensectoren en zijn ze volledig afwezig in andere bedrijfstakken.

Tabel 5.

Verdeling van de loontrekkenden (18-64 jaar) naar nationaliteitsgroep en sector (België; juni 2000)

(%)	België	Buur-landen	Zuid-Europese lidstaten	Turkije, Bulgarije en Roemenië	Andere Europese landen	Azië (incl. Midden-Oosten)	Noord-Afrika	Overige Afrikaanse landen	Overige landen	Totaal
p1	0,6	0,7	0,4	15,1	2,2	7,1	4,9	5,5	1,2	0,7
p2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
P	0,6	0,7	0,4	15,1	2,2	7,1	4,9	5,5	1,2	0,7
s1	0,1	0,2	0,4	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
s2	2,6	2,7	2,7	4,1	1,9	2,4	4,2	2,2	1,1	2,6
s3-s4	1,6	1,9	1,0	3,3	1,1	0,9	1,8	0,3	0,5	1,6
s6	0,4	0,3	0,2	0,4	0,4	0,1	0,2	0,2	0,1	0,3
s7	1,5	1,7	1,5	0,4	1,3	0,3	0,9	0,5	0,9	1,5
s8	2,2	2,7	1,9	1,2	1,4	0,9	1,1	0,5	1,8	2,2
s9	0,8	0,8	1,0	0,8	0,7	0,4	0,7	0,3	0,5	0,8
s10	0,9	1,1	2,4	1,3	0,6	0,4	0,8	0,2	0,5	1,0
s11-s17	7,6	7,7	16,7	10,1	6,9	4,7	7,8	2,6	5,6	7,9
s18	0,8	0,8	0,7	1,0	0,7	0,7	1,1	0,6	0,3	0,8
s19	0,9	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,8
s20	5,2	5,7	12,6	17,1	6,4	1,2	8,7	2,0	3,9	5,5
S	24,6	25,7	41,4	39,9	21,5	11,9	27,4	9,6	15,3	25,1
t1-t4	13,4	16,7	16,9	6,1	13,8	15,3	9,4	8,0	11,8	13,5
t5	2,4	6,8	5,9	4,0	9,6	25,6	10,4	12,5	9,1	2,7
t6-t7	5,3	5,7	4,0	2,6	4,5	4,4	4,9	3,1	3,1	5,3
t8	2,6	1,4	0,7	0,3	1,4	0,7	0,6	1,6	1,9	2,5
t9	4,1	2,9	2,0	0,2	2,0	0,9	0,5	1,2	2,2	3,9
t10	1,1	2,3	0,8	0,4	2,5	2,4	0,3	1,5	3,5	1,1
t11	3,6	8,8	3,7	1,4	11,2	6,4	1,5	3,4	11,0	3,7
t12	3,1	4,9	4,3	8,8	5,3	5,8	13,3	15,7	8,1	3,2

(%)	België	Buur-landen	Zuid-Europese lidstaten	Turkije, Bulgarije en Roemenië	Andere Europese landen	Azië (incl. Midden-Oosten)	Noord-Afrika	Overige Afrikaanse landen	Overige landen	Totaal
t13	0,8	1,3	2,5	13,1	3,3	1,7	12,9	3,3	3,0	1,0
t14	0,7	1,0	2,0	0,5	1,2	3,1	0,7	0,9	1,3	0,7
T	37,1	51,9	42,8	37,6	54,7	66,4	54,5	51,4	55,0	37,7
q1-q2-q3	14,2	3,7	3,1	1,6	4,4	2,9	2,9	7,1	3,5	13,5
q4	10,2	4,5	2,1	1,4	4,8	5,4	1,8	3,6	9,9	9,8
q5-q6	10,1	7,3	6,7	2,5	4,9	3,1	5,9	16,1	6,2	9,9
q7	1,0	2,1	0,9	0,5	3,0	1,5	1,0	2,6	4,3	1,0
q8	0,3	0,6	0,2	0,1	0,7	0,6	0,1	0,5	0,9	0,3
q9	0,2	0,2	0,2	0,5	0,2	0,1	0,4	0,3	0,2	0,2
q10	0,9	2,4	1,2	0,4	3,4	1,0	0,7	3,1	3,0	0,9
Q	36,9	20,8	14,4	7,2	21,3	14,6	12,9	33,3	28,0	35,7
X	0,9	0,8	1,0	0,3	0,3	0,1	0,4	0,2	0,4	0,9
Totaal	100 (n=3.023.278)	100 (n=52.172)	100 (n=85.065)	100 (n=12.001)	100 (n=7.614)	100 (n=4.509)	100 (n=21.287)	100 (n=5.193)	100 (n=3.715)	100 (n=3.214.834)

Bron: Datawarehouse Arbeidsmarkt bij de KSZ, basistoepassing 5 (Bewerking Steunpunt WAV)

Ter afronding

Het thema verscheidenheid en non-discriminatie omvat nog een aantal andere indicatoren die buiten het bestek van dit artikel vielen: een verdeling van de beroepsbevolking naar opleidingsniveau en nationaliteit, een verdeling van de personen met een betrekking naar het type van beroep en nationaliteit en de werkzaamheidsgraad van personen met een handicap of langdurig gezondheidsprobleem. We nodigen u graag uit om deze indicatoren, evenals de indicatoren van de andere negen thema's te raadplegen via de CD-ROM die u kan verkrijgen bij de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO).

*Mieke Booghmans
Eef Stevens
Steunpunt WAV*

*Marianne De Troyer
TEF-ULB
Agoracel FOD WASO*

Noot

1. Europa vertrekt van een ruimer en multidimensioneler begrip 'kwaliteit' dan het meer gebruikelijke in arbeidssociologisch onderzoek gehanteerde begrip 'kwaliteit van de arbeid', daarom hanteren we de benaming 'kwaliteit van het werk' of 'kwaliteit van de werkgelegenheid'.

Bibliografie

- Van Wichelen, L. (2001). Aandacht voor kwaliteit in de Europese Werkgelegenheidsstrategie? *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt WAV*, nr. 4, jg. 11, pp. 29-34.